

Johdatus poikkeuslupaharkintaan

22.11.2018

Neuvotteleva virkamies Sami Niemi

Lähtökohta – Luontodirektiivin 12 ja 16 artiklat

- 12 artiklan mukaisesti susiyksilöiden tappaminen on kielletty. Suojelusta voidaan poiketa tietyin edellytyksin 16 artiklan nojalla – susi on tiukasti suojeltu laji!

- 16 artiklan mukainen vahinkoperusteinen poikkeuslupa voidaan myöntää
  - **Erityisen merkittävien vahinkojen ennaltaehkäisemiksi**
  - **Kansanterveyden, yleisen turvallisuuden ja muun yleisen edun kannalta pakottavasta syystä**
  - **Jos muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole ja**
  - **Jos poikkeus ei haittaa lajin suotuisan suojelutason saavuttamista koskevaa tavoitetta**

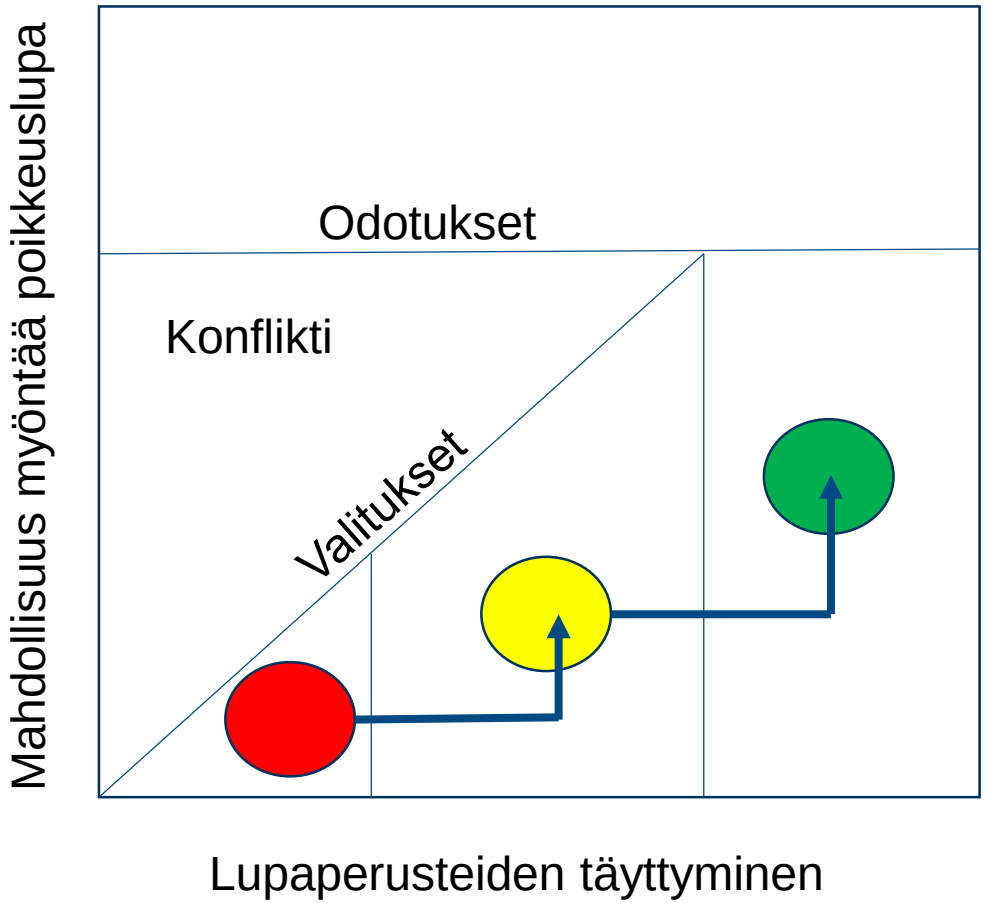

Lupaharkinta on sidottua harkintaa

- Ensin on harkittava pääperuste poikkeusluvalle
  - Lupia ei voi myöntää ennakoivasti (C-342/05, Komissio vs. Suomi)
- Sitten arvioitava se, onko muuta tyydyttävää ratkaisua ongelmaan
  - Jos on käytössä tai niitä ylipäätään on, ne on otettava käyttöön
- Lopuksi arvioitava poikkeusluvan vaikutus susikannan kehitykseen
  - Ennustemalli parantaa tämän kohdan arviointia aiempiin vuosiin nähden
- Lupaharkintaa rajaa oikeuskäytäntö. Luontojärjestöjen valitusoikeudella myös merkittävä vaikutus kansalliseen oikeuskäytäntöön. Tulkintalinja muodostunut selkeäksi, mutta tiukaksi!
- **Poikkeuslupa voidaan siis myöntää vasta, kun kaikki poikkeusluvan edellytykset täyttyvät – <u>vihreä valo</u>**

”Tehkää hyviä hakemuksia!”

- Hyvä hakemus edellyttää sitä, että ennen hakemusta on selvitetty muiden tyydyttävien ratkaisujen mahdollisuutta ja otettu käyttöön
- Hallinnon on aktiivisesti tuettava tässä selvittelyssä ja ratkaisujen käyttöönotossa
- Luvan hakijaa ei voi jättää yksin
- Susikannan ennustemalli auttaa poikkeusluvan susikantaan aiheutuvan vaikutuksen arvioinnissa

Suden poikkeuslupahakemus

- Pelkkä suden läsnäolo ei ole peruste poikkeusluvalle
- Poikkeuslupa ei ole pyyntilupa tai metsästyslupa, vaan lupa poiketa suojelusta
- Ei ole yhtä valmista pohjaa hakemukselle. Kyse on tapauskohtaisesta ja jopa susikohtaisesta harkinnasta
- Poikkeuslupien hakemisesta, poikkeamisen edellytysten arvioinnista, poikkeus luvan myöntämisestä ja lupamääräyksistä, poikkeusluvan voimassaoloajasta sekä poikkeuslupaan liittyvästä saaliin ilmoittamisvelvollisuudesta säädetään poikkeusluvista annetun valtioneuvoston asetuksella (452/2013)
- Poikkeuslupia haetaan Suomen riistakeskuksesta, suden kohdalla poikkeusluvat 41 A § vahinkoperusteinen (suurpedot, saukko, hylkeet, euroopanmajava, hilleri, näätä, metsäjänis)

Poikkeusluvista valittaminen

- Metsästyslain mukaan muutoksenhausta eli valittamisesta Suomen riistakeskuksen tekemään päätökseen säädetään riistahallintolaissa. Suomen riistakeskus hoitaa metsästyslain mukaiset lupa-asiat julkisena hallintotehtävänä ja antaa päätöksensä kirjallisesti.
- Periaatteessa päätöksistä voi valittaa kuka tahansa, mutta lainsäädännössämme on kuitenkin luotu rajat sille, kuinka ja kuka voi hakea muutosta yksittäiseen päätökseen. Hallintolainkäyttölain mukaan päätöksestä saa valittaa se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa.
- Metsästyslaissa säädetään erityissäännöksenä siitä, että Suomen riistakeskuksen tekemässä poikkeuslupa-asiassa valitusoikeus on myös sellaisella rekisteröidyllä paikallisella tai alueellisella yhteisöllä, jonka tarkoituksena on luonnon- tai ympäristönsuojelun edistäminen. Jos valittajalla ei ole lainsäädäntöön perustuvaa valitusoikeutta, valitus jätetään tutkimatta hallintotuomioistuimessa.

Entä kannanhoidolliset luvat?

- Asia ratkeaa ensi keväänä ennakkoratkaisupyyntöä koskevassa ratkaisussa
  - Suullinen käsittely tammikuussa
  - Vahva vaikutus myös karhun ja ilveksen metsästykseen
  - Komissio lähettänyt kommenteille tulkintaohjeen muutoksen. Huomattava tiukennus!

- Suden biologia asettaa toisenlaiset haasteet kuin karhun ja ilveksen kohdalla
  - Kannanhoidollisen metsästyksen arvioinnissa nostettu esiin suurimmat ongelmat
  - Susikannan elinvoimaisuuden kannalta muutamakin väärin kohdennettu poikkeuslupa voi vaikuttaa pitkän aikaa. Karhulla vuotta nuorempi pentu sekä naaras, jota tällainen pentu seuraa on rauhoitettu. Sudella ei! Sudella kannan yksilömäärään nähden vähän biologisesti ja kannan elinvoimaisuuden kannalta merkittäviä yksilöitä (reviirin merkanneet aikuiset yksilöt)

Entä liitteen muuttaminen?

- Aloitevalta yksinomaan komissiolla
- Liitteen IV muutos edellyttää Neuvoston yksimielistä päätöstä
- Arvio tehdään yksinomaan biologisin perustein

Pienin elinvoimainen susikanta

- Suomessa tulisi olla ainakin 25 lisääntyvää paria, jotta susikannassa vältyttäisiin sukusiitoksen haitallisilta vaikutuksilta. Kannan elinvoimaisuuden arviointi ei pitäisi perustua pelkästään geneettisen riskin arviointiin.
- Koskela (2008) onkin arvioinut myös laumapohjaisen demografisen elinkykyanalyysin perusteella, että 25 lisääntyvällä parilla sukupuuton riski on pieni seuraavan sadan vuoden aikana useimmille tarkastelluilla kannanhoitomenetelmillä. Liian suurella metsästyspaineella kanta kuitenkin häviää varsin todennäköisesti.
- Lähde: Susikannan hoitosuunnitelma taustaosio

Suomen susikannan hoitosuunnitelman päivitys

Valmisteluryhmässä tarkennettu työsuunnitelma

Työsuunnitelma

A) KONFLIKTIN ILMENTYMÄT

1) Vahingot ja ennaltaehkäisy
   - Kotieläinvahingot
   - Koiravahingot
2) Susien pihakäynnit / sosiaalinen huoli
   - Määritelmä
   - Toimintatavat ja vaihtoehdot
3) Poikkeusluvat ja metsästys
   - EU-sääntely ja sen tulkinta
   - Case-studies
   - Vahinkoperusteiset poikkeusluvat
   - Kannanhoidollinen metsästys
4) Poronhoitoalue
   - Vahingot
   - Ennaltaehkäisy
   - Yhteys Skandinaviaan
   - Poikkeusluvat
5) Monilajinen kannanhoito
   - Metsäpeura ja susi
   - Muut hirvieläimet ja susi
   - Muut suurpedot
6) Laiton tappaminen ja suden sosiaalinen hyväksyntä
7) Kanta-arvio ja sen viestintä

Loka-helmikuu

B) TAVOITTEET JA KONFLIKTIN HALLINTATOIMET

1) Luottamus ja sen lisäämistä tukevat toimet
2) Tavoitteet
3) Toimenpiteet A)-osan teemoihin
   1) Hallinnon toimenpiteet
   2) Sidosryhmien toimenpiteet
4) Toimenpiteiden rahoitus
5) Viestintä

Maalis-kesäkuu

TYÖSKENTELYN PERIAATTEITA

- A-osiossa haemme avoimesti vaihtoehtoja ja näkökulmia. Emme vielä synteesiä tai kompromisseja. Asiat saavat jäädä auki.
- Olennaista käydä kaikki A-osan teemat läpi, sillä kaikki vaikuttaa kaikkeen.
- B-osassa rakennamme yhteisymmärrystä yleisemmästä yksityiskohtaisempaan luottamusta lisäävien toimintatapojen avulla.

Maa- ja metsätalousministeriö

#susidialogi